

(Ποντιακή Ραδιοφωνική σιηνή)

Ε.ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ.

ΠΡΟΣΩΠΑ: Τραντάφυλλος, 50 ἐτῶν
 Σουμέλα, 45 ἐτῶν
 Ἐλέγγω, 15 ἐτῶν
 Ἀησέ, 35
 Λυράρης.
 *Ὀμιλος τραγουδιῶν.

Σ ι η ν ή Ι η

(μιά παρέα μέ τή λύρα διασιεδάζουν)

Σά ποδάρια μ'τά τσάπουλας
 σά γόνατα μ'τά μέστια
 νά σάν'ἐκεῖνον πού θ'ἐφτάει
 μέ τ'ἔσέν τ'Ἐμπονέστια.

ΟΛΟΙ. Παῖξτεν, τραγωδέστεν, τό τελευταῖον ἡμέρα τ'Ἐμπονέστια ἐν'.. "Ἐεε..νά
 σάν'ἐμᾶς:.....

Φᾶτεν πιᾶτεν τσίπ'πολλά
 σό σημερινόν τή μέραν
 αὔρη ἀρχή Σαρακοστή
 καί καθαρή Δευτέρα.

ΟΛΟΙ. Μόνον ὁσήμερον ἔχομε Ἐμπονέστια:..Φᾶτεν.πιᾶτεν,παῖξτεν,τραγωδέστεν.
 (οἱ φωνές καί οἱ ἐνθουσιαμοί μέ τή λύρα χαμηλώνουν σιγά-σιγά καί τε-
 λιὰ σβύνουν)

- Η - Ἐμπονέστια. "Ἐτσι λέγονται Ποντιακά οἱ Ἀπόκριές. Τήν τελευταία μέρα
 τῶν Ἀπόκριων ζωηρευόταν ὁ τόνος τῶν διασιεδάσεων. Γλεντοῦσαν χορταστι-
 κιά καί τρώγαν ἐπίσης χορταστικά, γιατί ἀπό αὔριο ἄρχιζε ἡ Μεγάλη Σαρα-
 κιά καί κατά τήν διάρκεια τῆς ὁποίας ἦταν αὐστηρά ἀπαγορευμένα τά γλέν-
 τια καί οἱ διασιεδάσεις, ἀλλά πιό αὐστηρή ἦταν ἡ νηστεία ἀπό γέρο καί
 γριά μέχρι καί τό πιό μικρό παιδί. Ἐξαίρεση μόνο τά μωρά πού θυλαζό-
 ταν. "Ἄς ἀρχίσωμε λοιπόν ἀπό τήν καθαρά Δευτέρα καί νά φτάσωμε ὡς τή
 Μεγάλη Ἑβδομάδα. Ἐλᾶτε ἀγαπητοί ἀκροαταί νά κάνωμε ἕνα φανταστικό ταξί-
 δι στόν Πόντο κάπου ἐκεῖ σ'ἕνα χωριό του.
 Καθαρά Δευτέρα. Νά ἕνα χαριτωμένο ἀνδρόγυνο, ἡ Σουμέλα καί ὁ Τραντάφυλ-
 λον.

Σουμ. "Ἄρ ἔρθεν κι'ἡ Σαρακοστή.

Τραν. "Ἐ..ντό λές, ὀφέτος πά θ'ἀεθοδωρίζωμε;

Σουμ. Ἐλπét'θ'ἀεθοδωρίζωμε. Ἀτό πά ντό λόγος ἐν;

Τραν. "Ἐ..Σουμέλα, ὅσον& ντό πᾶμε γεροῦμε. "Ἄλλο κι' τεανεύομε ἄμον ντ'ἔτεάνευ-
 αμε ὄνταν ἔμνες τσεέλ'.

Σουμ. Οὐς ν' ἀποθάνω τ' ἀεθοδώριμαν ὀπίσ' κί θ' ἄφινω. Ἐσύ ἄν θέλτσ' νά παχύντσ' τόν διάβολος μ' ἀεθοδωρίεις. Ἐγὼ οὐς τῆ Τετράδ' σό στόμα μ' τιδέν κί κρούω
 Τραν. Ἄς λέγω σε Σουμέλα. Ναί, ἄς ἀεθοδωρίζωμε, ἄμαν ἕναν πᾶμαν θά λέγω σε. Μ' ἐφτᾶμε ἄμον τό περσιονόν. Τσίπ' ὄνταν στεγνών' πό στόμαν ἔμουν νερόν ἄς κουρτοῦμε.

Σουμ. Οὐχιιι... Ἐκολατίγα. Ἄφς με, νιά νερόν καί νιά τιδέν. Ἐξερᾶθεν τό στόμα μ' τσιαχλαεύ' ἄτο μέ τ' ὀλίγον νερόν.

Τραν. Κιαρ' ἐγὼ πᾶ ἄτό λέγω,

Σουμ. Πῶς λές ἄτό; Ἐσύ λές νά κουρτοῦμε ὀλίγον νερόν, καί ἐγὼ λέγω νά τσιαχλαεύωμε τό στόμαν ἔμουν καί ξάν φτύζωμ' ἄτο κιά, γιόκ' νά κουρτοῦμ' ἄτο.

Τραν. Καλόμ-καλόν. Ἐσύ ἔθαρρεῖς γιά τ' ἔμέν στεναχωρεῖνουμε. Ἐγὼ τ' ἔσόν νου-νίζω. Θ' ἀεθοδωρίεις, ἄμαν θά ἴνεσαι κί ἄμον ἀεθοδωρή κερίν. Ἐάν θά λυγοῦσαι καί δύο-τρία φορές, ἐγὼ ἐξέρ' ἄτο.

Σουμ. Ἢ φύ μ' κί θά ἐβγαίν'.

.....βήματα.....

Σ κ η ν ή 2η

Ἐλεγ. Μάνα τά σκεύα οὔλια ἔπλησα.

Σουμ. Καλά ἐποῖτες, ἄμαν ὅπως ἐθέλεσα κί ἔέντον.

Τραν. Ποῖτον κί ἔέντον ὅπως ἐθέλεσες;

Σουμ. Ἄξον ρίζα μ' Ἐλέγκω. Ἀτά θύλια τά πιάτα, τά χουλιάρια, τά περώνια, τά μαχαίρια μαντσιριμένα εἶν'. Ἀτά ἐρούφιξαν βουτούρτα καί ἀλίματα. Ὅσον νά ἔπλησες ἄτα, μαντσιριόν ἄπάν' ξάν θά ἔχνε.

Τραν. Κύριε.. Ἰσοῦ Χριστέ μ'.....

Σουμ. Θ' ἄφτσ' τό τσιάν' καί θά θεξ' ἄπάν' νερόν νά ζεσταίν'. Ἄς βράζ' καλά κί ἐπ' ἐκεῖ ἀπ' ἕναν-ἕναν οὔλια τά σκεύα χάσεφον.

Σ κ η ν ή 3η

.....βήματα.....

Ἀησ. (φτάνει μιά τουρνιάλα) Ἄξαμλάρ' χαήρ' ὀλοσοῦν Σουμέλα χανούμ'.

Σουμ. Τραν. Ἄξαμλαρ' χαήρ' ὀλοσοῦν, ἄξαμλάρ' χαήρ' ὀλοσοῦν.

Σουμ. Χός κιαλτή, χός κιαλτή Ἀησσέ χανούμ'.

Ἀησ. Χός πουλτούκ' - χός πουλτούκ'.

Τραν. Καλά καί τ' ἔρθες Ἀησσέ, ἄμαν ὀλίγον ἔργεφες.

Ἀησ. Ἐ.. εἶπα τόν πουρνόν θά εἶχετεν δουλίας. Καί ἔρθα σό κιντίν ἄπάν.

Τραν. Τήν γλῶσσαν ἔμουν ἄς ἐμᾶς καλλίον καλατσεύς.

Ἀησ. Κι' ἄρ ἄδά σό χωρίον ἐγεννέθα, μέ τ' ἔσᾶς ἐτράνυνα, γιάτι νά μή ἐξέρ' ἄτό;

Τραν. Τό σωστόν ἄτόσα χρόνια μέ τ' ἔσᾶς λόγον κί ἐποίησαμε. Ἄς εἶστεν καί τουρ-κάντ'.

Ἐλεγ. Μάνα ἐνέσπαλα νά λέγω σε. ἕνα σει ρίν φαία ἐπέβναν. Ντό θ' ἐφτᾶμ' ἄτα; θά ξί-νωμ' ἄτα κιά;

Σουμ. Γιόκ-γιόκ. Τήν πλάσης ἀμαρτίαν ἔν.

θά έχπαράζετεν τήν 'Αησσέ χανούμ'.

Αησσ. "Αρ άτό πέ θεϊτο Τραντάφυλλε.

Τραν. Κί ξέρτα'ναί ρίζα μ' 'Ελέγιω τ' έμέτερον τοί Ρωμινίωv ή καθαρή Δευτέρα έν τό παηράμ' τοί τουρικαντίωv; 'Ημεϊς είχαμε 'Εμπονέστια όφέ, κι' άτοϊν παηράμ' όσήμερον.

Αησσ. (γελα) Νά σχωρᾶτε με, φέμμαν κι' έν, παηράμ' έχομε όσήμερον. Λάς πολλά και καλά φαία έπέμναν.

Σουμ. "Αητεν, δεβᾶτεν ευηερῶστ' άτα ούλια σ' άτινές τά σκεύα άπέσ'.

Ελεγ. Μάνα είδες άσό πρῶι κιάν πώς τεανεύω και κί τρώω;

Τραν. "Ας τεροϋμ' όφέτος πού κι' άπέσ' θά πιάνωμ' έσε, σίτια τρῶς κρυφά, σο μαντρίν γιόξαμ' σ' άχερόν', ;

Σουμ. 'Οφέτος θά όριάζ' άτεν. Δεκα-πέντε χρονέσα έντον κι' άιόμαν κι' άεθοδῶρτσεν. 'Εγώ όχτώ χρονέσα άεθοδῶρτσα.

Ελεγ. Και ντό έφαγα όπέρτσ; "Εμμαν βουκίτσαν φωμίν.

Τραν. "Ενα χάπαρα όνταν έπίασ' άτο Σουμέλα, άτό άμάν έσκωσεν κι' έσυρεν έντιαν έκρᾶτνεv. "Ονταν είπ' άτο άχα τό στόμας, έναν νότσια θρουμούλ' έκειϊτον άπάν' σή γλώσσαν άθε.

ΟΛΟΙ. γελοϋν.....

Σουμ. Χμ'... όφέτος άμον κᾶτα θά όριάζ' άτεν. Δεύα Τραντάφυλλε έσύ δός τήν 'Αησσέν τά φαία. 'Απ' άδά και πλάν' ή 'Ελέγιω έχ φόβοβ.

Τραν. Χάητε 'Αησσέ.

Αησσ. Χάητε.

..... Βήματα, φεύγουν.....

Σ κ η ν ή 4η

Σουμ. Τραντάφυλλε μ' άνασπάλτσ; κρέμασον και τόν κουιαράν με τ' έφτά φτερά. Τά καρτόφια έκειά κεινταν.

Τραν. Καλόν-καλόν.

Σουμ. Ρίζα μ' 'Ελέγιω έντιαν έποϊνια ποϊσον και κί θά χάντσ'. 'Ατό σήν ύας πά καλόν έν. Κορλιάφς και τόν διάβολον, ταπεινώντσ', ένεσαι άέτσ' άμον ντό θέλ' μας ό θεόν.

Ελεγ. Καλόν μάνα, Ν' άποθάνω πά ούς τήν Τετράδ' τιδέν σο στόμα μ' κί θά κρούω.

Σουμ. Πᾶππον πρός πᾶππον άέτσ' θά έρχουμες και θά πᾶμε, με τή θρησκείαν έμουν, με τ' άτέτια μουv. "Ιντιαν έμαθ' άσή μάνα μ' θά μαθίζ' άτο κι' έσέν. Κι' άρ' άέτσ' πά θά έρχουμες και θά πᾶμε.

- Η - . 'Οπουδήποτε κι' άν βρεθοϋν οι ~~εβραίοι και ελληνοί~~ Ρωμιοί διατηροϋν με άυστηρότητα τά Χριστιανικά ήθη κι' έθιμα. "Ετσι και οι Πόντιοι με τήν άνάλογη άυστηρότητα περνοϋσαν και τίς άλλες μέρες τής Μεγάλης Σαρακοστής και φτάναν ως τή Μαγάλη 'Βδομάδα. 'Αλύγιστη ή κυρα-Σουμέλα ύσπερα άπό τήν τόσο άυστηρα δίαιτα τής Νηστείας, προετοιμάζεται τώρα για τό Πάσχα.

Σ κ η ν ή 5η

Σουμ. "Αητε 'Ελέγιω μή στέξ'.

Ελεγ. Ούλια τά πράματα έξέγινα όξανά.

- ΕΛΕΥ. Ούλια τά πράματα ἐξέγνα ὀξωιά.
- Σουμ. Ὁ Πατέρας ντ' ἔεντον;
- ΕΛΕΥ. Ἐτοιμάζ' τό κιράτσ'.
- Σουμ. Ὅσημερον ἔν ἡ Μεγάλ' Τρίτ'. Πρέπ' μὰ κιρατσολαεύωμε, νά σιλεύωμε τά δόκια τά μαρτάκια, αὔριον νλα ξίνωμε κιά τά κρεββάτια, θά πακλαεύωμε τά μαντρία, τά πόνιας, τ' αὐλία. Ἐλέγνω πότε θά προφτάνωμε;...
- ΕΛΕΥ. Ἐ..καλόν μάνα, οὐς τήν Λαμπρήν ἔχομε πόσα ἡμέρας.
- Σουμ. Οὐς τήν Λαμπρήν λογαριάς; Οὐς τή Μεγάλ' Πέφτ' πρέπ' οὐλια νά τελείνταν Ζιάρ' τόν Χριστόν θά ἔχνε σταυρωμένον οἱ τσιφούτ' οἱ Ἑβραῖοι κι' ἐμεῖς θά νοικοκυρεύηουμε;
- ΕΛΕΥ. Μάνα πότε θά κοιωννίζωμε;
- Σουμ. Ἐγώ ἐκοινῶντσα τό Βαίωv, ἐσέν θά κοιωννίζω τήν Ἀνάστασιν τό βράδον.
- ΕΛΕΥ. Εἶδες μάνα πώς ἔτιαένεφα κι' ἀεθοδῶρτσα;
- Σουμ. Ναί ρίζα μ' πολλὰ ἔμορφα, τό Χριστόν ἀπό πές' ἰς μι' ἐβγάλτσ'. Ἐκεῖνος γιά τ' ἐμᾶς ἔσταυρῶθεν.
- ΕΛΕΥ. Μάνα ἀπόφ' πὰ θά πᾶμε σήν ἐγκλεσίαν;
- Σουμ. Ἄδᾶ σήν ἐβδομάδαν κιάθαν βράδον θά παίρω σε καί πάω. Ἀπόφ' εἶν' τά τελευταῖα νυφία. Τήν Μεγάλ' Πέφτ' τό βράδον ὄνταν θά πᾶμε σά δώδεκα βαγγέλια θά βάλτσ' σ' ἕναν ἔμορπον κουτόπον ἀπές' τέσσερα κόνικινα ὠβά. Θά παίρωμ' ἄτα καί πᾶμε σήν ἐγκλεσίαν, γιά νά εὐχιάουνταν. Καί θά παίρωμ' ἄτα τήν ἀνάστασιν ἀπό τό βράδον. Θά παίρωμε ἀπ' ἕναν ἡ οἰκογένεια μου, κροῦμε σ' ἕναν τ' ἄλλο, τσακῶνωμ' ἄτα καί τρῶμ' ἄτα.
- ΕΛΕΥ. Καλόν μάνα τρί νομάτ' εἶμες καί γιὰτί θά εὐχιάζωμε τέσσερα ὠβά;
- Σουμ. Κρῖμαν!.. κρῖμαν!.. Κι' ἄμ τ' εἰκόνας τ' ὠβόν ἐνέσπαλες;
- ΕΛΕΥ. Ἄ... ναί καλά λές. Γιά τήν εἰκόναν!... Θεέ μ' νά σχωρᾶς με.
- Σουμ. Ἄητε ἄτῶρα σή δουλίας .
- ΕΛΕΥ. Καλόν μάνα φεύω.
.....βήματα φεύγει.....

Σ κ η ν ἡ 6η

- Σουμ. Ἐλέγνω.. Ἐλέγνω.. μέ τά κιάτιναν πὰ ἄν εἶσαι χολιασμέντσα νά πᾶς φαλαφᾶς σχώρεσιν. Ἐξες;
- ΕΛΕΥ. Καλόν-καλόν, ἐγώ μέ τήν κανάν πὰ κι' εἶμαι.
- Σουμ. Θεέ μ' νά λελεύω σε, ἀξίωσον μας νά ζοῦμε οὐς τήν Ἀνάστασιν. Φέρον οὐλτσ' τοί ξενητιάντας σό σπίτια τουv. Δός ὑπομονήν σήν Παναγίαν ἐμουv νά τιαενίζ' σόν πόνον ντό δίγν' ἄτεν τά βάσανα τή Χριστοῦ.

Σ κ η ν ἡ 7η

-βήματα.....
- Γραν. Ἄητε κι' ἐτελείωσες ἀκόμαν Σουμέλα; Θά πᾶμε σήν ἐγκλεσίαν, καιρόν ἔν.
- Σουμ. Ντό νά τελένω; Ἄέτς' κολιάγια νά τελείνταν τά δουλίας τή Μεγάλ' τή Ἑβδομάδας; Χάητε ἄς νύφκοιμαι καί πᾶμε. Ναί, ἐκεῖνο θά ἔλεγα σε, κανεῖς ἀσή

...ξενητιάντας ἔστειλαν γράμματα, παρᾶδες;

Τραν. Κάμποσοι ἔστειλαν, ἅμαν μερικοὶ νιά γράμματα καὶ νιά ~~καρτολάκια~~ τιδέν.

.....ἀκούεται λύρα. Ἡ Σουμέλα κι' ὁ Τραντάφυλλον ξαφνιάζονται.....

Σουμ. Οὐχι...ντό ἔν τ' ἀκούγω;

Τραν. Θεέ μ' θεέ μ'...σημερινόν ἡμέραν...ποῖος ~~ἔστι~~ ἀθεόφοβοι εἶν' αὐτοῖν..

Σουμ. "Ἄλλο ντό στέξ'. Χάητε ἄς σταματοῦμ' ἄτο', ἔνσιαν κι' ἄν εἶν'. Σὸ Μεγάλ' τήν Ἑβδομάδα λύραν...Χριστέ μ'....Χριστέ μ'.....

Τραν. Γιά χάητε, χάητε.

.....βήματα ἐνῶ προχωροῦν, ἡ λύρα συνεχίζει.....

Σ κ η ν ἡ 8η

Τραν. Νέπε κι' ἐντρέπεσαι...

.....ἡ λύρα σταματᾷ.....

Σημερινόν ἡμέραν καί.....

Σουμ. Μεγάλ' ἐβδομάδα κι' ἐσύ τίβριμ' τίβριμ' τή λύρας.

Τραν. Εἶα ἐνοῦντσες ντ' ἐποῖνες;

Λυρ. Θεῖτο Τραντάφυλλε κι' ἔπαιξα κέφ' τεηνιά. Νά σχωρᾶτε με. Καίνουρ' λύραν ἐ-
ποῖνα καὶ εἶπα ἄς δοκιμάζ' ἄτο.

Τραν. Κι' ἐπόρεςες νά ἐφτᾶς ὑπομονήν οὐς τή Λαμπρήν;

Λυρ. Σχῶρα με θεῖτο Τραντάφυλλε, ἄλλο κι' ἐφτάγ' ἄτο.

Τραν. Ὁ Θεόν νά συχωρᾷ σε.

Σουμ. Σ' αὐτα τά ἡμέρας ἡ Παναγία μουν κλαίει καὶ ξίν' δάκρυα, κι' ἐμεῖς θά
δοκιμάζωμε τά λύρας ἐμουν. Ἄμαν ντό ν' ἐφτάω σας. Τσεέλια εἴστεν καὶ νιά
τ' ἕναν ψηφίζετεν κι' νιά τ' ἄλλο. Χάητε, χάητε Τραντάφυλλε. Ἐργεφαμε.
.....ἀκούεται ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας.....

Τραν. Ἐργεφαμε. Χάητε νύφτ' ἀγλήγορα καὶ θά πᾶμε σὴν ἐγιλεσίαν.

Σουμ. Θεέ μ' νά σχωρᾶς με.

,.....βήματα φεύγουν.....

Τ Ε Λ Ο Σ